

NOU 2013:10

Naturens goder – om verdier av økosystemtjenester

Innlegg på høringsmøte om
utvalget og utvalgets konklusjoner

Oslo, 25. september 2013

Stein Lier-Hansen, utvalgsleder

Foto: Marianne Gjörv

Hva er økosystemtjenester?

”Økosystemenes direkte og indirekte bidrag til menneskelig velferd”

- Grunnleggende livsprosesser
  - f.eks. : fotosyntese, jord- og sedimentdannelse
- Regulerende tjenester
  - f.eks. : klimaregulering, pollinering, flombeskyttelse
- Forsynende tjenester
  - f.eks. : mat, fiber, genetiske ressurser
- Opplevelses- og kunnskapstjenester
  - f.eks. : rekreasjon og friluftsliv, kunnskap og læring

Bakgrunn

- Internasjonale studier
  - MA 2005
  - TEEB 2008+
- Naturen gir oss store verdier
- Naturen under press
  - Ofte billig å overforbruke natur
- Verdier av naturens goder må være synlige for alle som tar beslutninger

Mandat

- Begreper og tilnærminger
- Tilstand for norske økosystemer og økosystemtjenester
- Metoder for verdsetting og synliggjøring
- Forvaltning og virkemidler

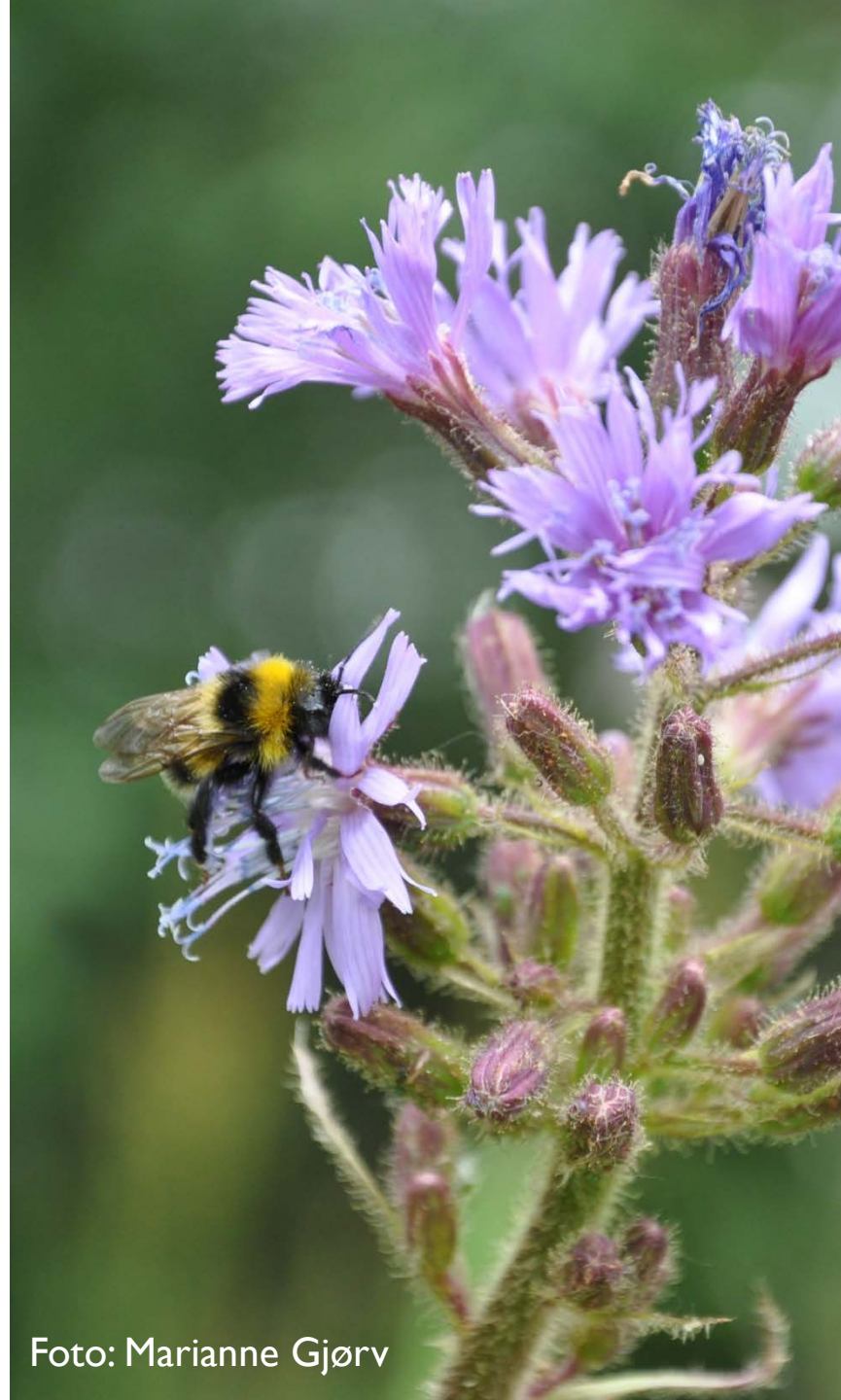

Foto: Marianne Gjørsv

Medlemmer i utvalget

- Administrerende direktør Stein Lier-Hansen, Drammen (leder)
- Professor Pål Vedeld, Ås
- Miljøøkonom Kristin Magnussen, Fredrikstad
- Seniorforsker Iulie Aslaksen, Oslo
- Professor Claire Armstrong, Tromsø
- Professor Dag Hessen, Oslo
- Forsker Peter Johan Schei, Trondheim
- Professor Kjell Arne Brekke, Oslo
- Assisterende forskningssjef Signe Nybø, Trondheim
- Direktør Kristin Sørheim, Tingvoll
- Førsteamanuensis Morten Clemetsen, Aurland
- Professor emeritus Karl-Göran Mäler, Stockholm

Overordnede vurderinger

- Økt fokus på økosystemtjenester kan være en nyttig tilnærming i norsk forvaltning
- Kan få klarere fram hvorfor det er viktig for oss å ta vare på økosystemene og naturen
- Må ses som et supplement til økologiske, etiske og samfunnsvitenskapelige argumenter

Økosystem- tilstand

- Rikt naturmangfold er avgjørende
- Generelt god tilstand for levering av tjenester
- Også utfordringer og påvirkninger, bl.a. areal
- Overvåkingen må styrkes på flere felt
- Kunnskapen må styrkes om økosystemene våre
- Kunnskapen om hvordan vi påvirker økosystemer i andre land må styrkes

Foto: Marianne Gjørsv

Økosystem- tjenester

- Mange viktige tjenester fra norske økosystemer
- Kunnskapen må styrkes
  - Eget forskningsprogram
  - Økonomi, helse og sikkerhet
- Kartleggingen må styrkes
- Behov for større studier
- Etablere tverrfaglig miljø

Synliggjøring og verdsetting

- Mange tjenester kan eller vil vi helst beskrive kvalitativt
  - Grunnleggende livsprosesser
- Flere tjenester kan i beste fall beskrives kvantitativt
- Bør beregnes flere økonomiske verdianslag
  - Samfunnsøkonomiske analyser
  - For kommunikasjon

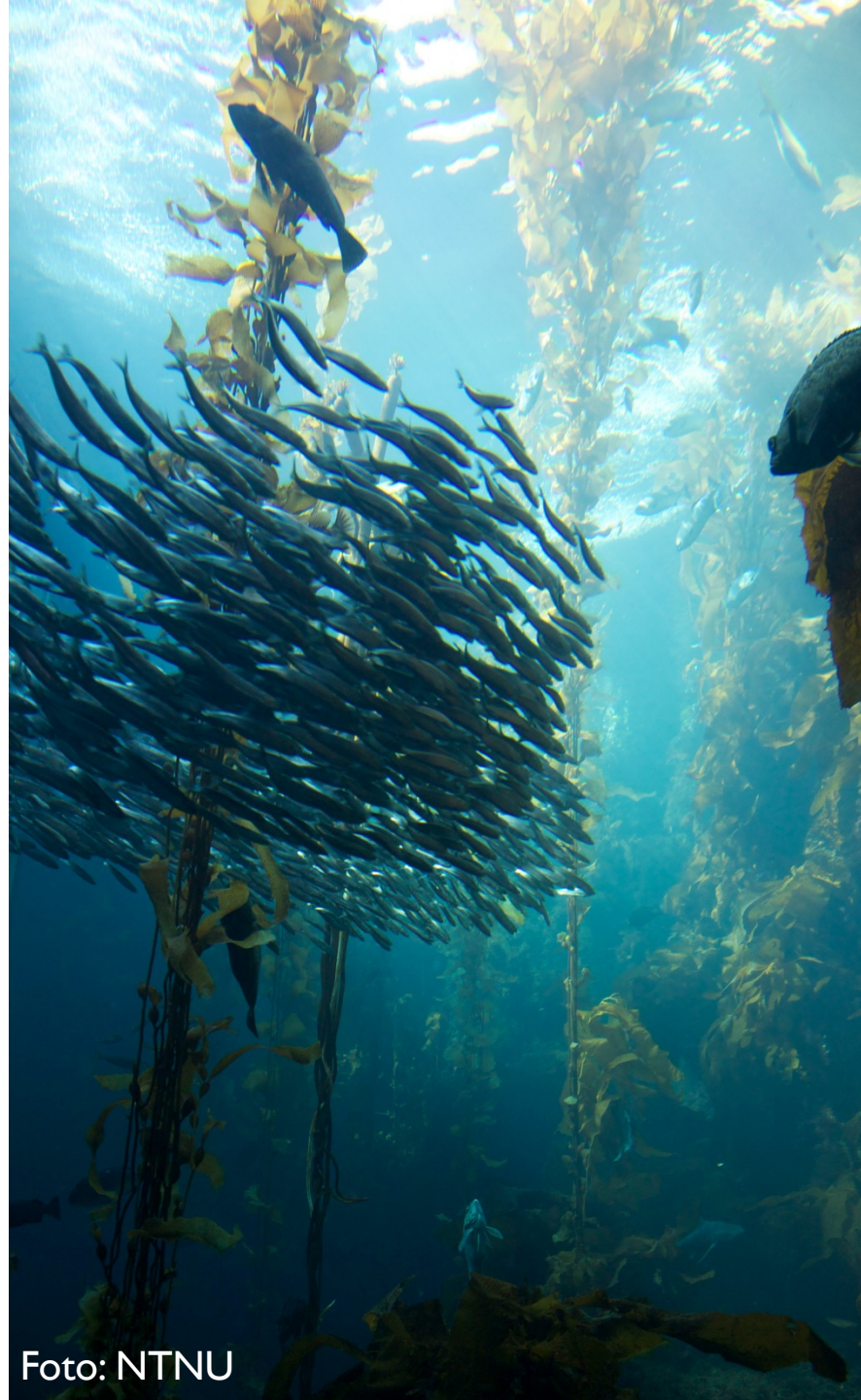

Foto: NTNU

Verdianslag

- Økonomiske anslag for verdier av norske økosystemtjenester
  - Markedsverdier
  - Verdsettingsstudier
- Ikke mulig eller ønskelig å finne noen samlet verdi av norsk natur
- Vurdere større kartlegginger
  - Feks.: skog, åpent lavland, urbane områder
- Behov for metoder som får fram "naturens bidrag" til velferden vår

Foto: Svein Magne Fredriksen, Miljøverndepartementet

Regnskap og indikatorer

- Overordnede indikatorer for overordnet politikk
- Fortsatt bredt sett med ulike typer indikatorer
  - Arealendringer
  - Tilgang til grøntområder
- Forvaltningsmål for indikatorer
- Utvikling av nasjonalregnskapet

Forvaltning og formidling

- Føre var-prinsippet må følges i all forvaltning
- Kompetanse og fordeling av ansvar og virkemidler i miljø- og ressursforvaltningen bør gjennomgås
- Kunnskap om hva naturen betyr for vår velferd og økonomi må formidles alle grupper

Foto: Miljøverndepartementet

Arealforvaltning

- Prøve ordninger med betaling for økosystemtjenester
- Vurdere økologisk kompensasjon
- Synliggjøre tjenester bedre i plansystemet
- Mer helhetlig planlegging
- Metoder for samlet belastning
- Kommunens roller – kompetanse og insentiver
- Utredning av naturavgift
- Se på grunnrentebeskatning

Andre påvirkninger

- Tiltak for å motvirke klimaendringer må vurderes opp mot effekter for biologisk mangfold og andre miljøverdier
- Fortsatt innsats mot fremmede organismer og forurensning
- Bærekraftig høsting
- Kartlegging av havbunn

Foto: Miljøverndepartementet

Næringsstøtte

- Bør fremme miljøvennlig virksomhet og hindre negative miljøkonsekvenser
- Næringsstøtte bør gjennomgås og vurderes
- Landbruksstøtte bør gjennomgås spesielt
  - Sikre økosystemer som grunnlag for produksjon
  - Avvikle tilskudd til hogst i bratt og ulendt terreng
  - Skjøtsel i kulturlandskapet
- Evaluering av ordningen med grønne sertifikater

Foto: Miljøverndepartementet

Mer informasjon og NOU

www.regjeringen.no/okosystemtjenester

Foto: Marianne Gjorv